

Nusipelnusio mokytojo docento Petro Rumšo (1921 11 02–1987 02 23) nuopelnai Lietuvos mokyklai

Henrikas JASIŪNAS, Vitolda VERIKAITĖ (VU)

el. paštas: henrikas.jasiunas@mif.vu.lt, vita.verikaite@mif.vu.lt

Reziumė. Pateikiami Petro Rumšo darbai, kurie atskleidžia jo asmens reikšmę Lietuvos mokyklai, švietimui ir kultūrai.

Raktiniai žodžiai: universitetas, mokykla, matematika, terminai, vadovėliai, uždavinynai, istorija, recenzija, vertimai.

Jau buvo rašyta [1] apie P. Rumšo nuveiktus darbus Lietuvos švietimo srityje. Čia pateiksime pilną sąrašą jo darbų, kurie pilnai atskleidžia jo asmens reikšmę Lietuvos mokyklai, švietimui bei kultūrai apskritai.

Priminsime P. Rumšo biografinius duomenis.

P. Rumšas gimė 1921 m. lapkričio 2 d. Tauragės apskrities Paulaičių kaime nuostabioje žemaičių ūkininkų šeimoje. Jis turėjo keturias seses: Adelę, Elena, Marytę, Valeriją ir aštuonis brolius: Benediktą, Domą, Juozą, Kazimierą, Liudviką, Praną, Stanislovą ir Vytautą. Dabar jau mirę Petras, Elena, Marytė, Kazimieras ir Stanislovas.

Baigęs Tvaskučių pradinę mokyklą, savarankiškai pasirengė stoti į gimnaziją. 1934 m. išlaikė pirmųjų dviejų klasių egzaminus ir buvo priimtas į Švėkšnos gimnazijos trečiąją klasę ir uždarbiaudamas pamokomis mokėsi. 1940 m. baigęs gimnaziją, įstojo į Vytauto Didžiojo universiteto Statybos fakultetą. Vokiečių okupacijos metais dėstė matematiką Vilkijos gimnazijoje, bandė vėl studijuoti, po to buvo Sakalinės pradinės mokyklos vedėjas. Už dalyvavimą 1941 m. rezistencijoje su ginklu, 1945 m. sausio 1 d. KGB buvo suimtas, kalintas ir ištremtas į Estijos skalūnų kasyklas. 1946 m. vasarą su palaužta sveikata buvo iš lagerio paleistas. 1946 09 01–1949 09 01 dėstė matematiką Švėkšnos gimnazijoje. 1949–1954 m. studijavo matematiką Vilniaus universitete. „Su pagyrimu“ baigęs Universitą buvo paskirtas Fizikos-matematikos fakulteto Geometrijos katedros asistentu. Vėliau buvo perkeltas į Matematinės analizės (prof. Zigmo Žemaičio) katedrą, kurioje iki mirties ėjo vyresniojo dėstytojo ir docento pareigas. Mokslinio darbo kryptimi pasirinko kompleksinio kintamojo funkcijų teoriją pas doc. (prof.) Aroną Naftalevičių.

P. Rumšas yra dėstęs įvairius aukštosios matematikos kursus, analizinę geometriją, matematinę analizę, kompleksinio kintamojo funkcijų teoriją. 1969 m., mirus prof. Z. Žemaičiui, perėmė matematikos mokytojų rengimo darbą Vilniaus universitete. Skaito būsimiesiems mokytojams specialiuosius kursus, vadovauja diplominių darbų rengimui, pedagoginės krypties studentų pedagoginei praktikai mokyklose.

Pasikeičia P. Rumšo ir mokslinių tyrimų linkmė – nukrypsta į prof. Z. Žemaičio kryptį. Jis tyrinėja lietuviškojo matematikos vadovėlio istoriją iki 1940 m. okupacijos. Daug dėmesio skiria lietuviškųjų matematikos terminų genezei. Didžiausią dėmesį skiria matematikos mokymo literatūros kūrimui.

P. Rumšą mes mename kaip lietuvių kalbos, ypatingai matematinės kalbos, žinovą. Jo parašytos, sudarytos, redaguotos ir išverstos iš rusų kalbos knygos sudaro gražią lietuviškos mokyklinės matematinės literatūros biblioteką.

P. Rumšą mename buvus matematiką-visuomenininką švietimo reikalų entuziastą bei žinovą. Jis buvo RMTI (Respublikinis mokytojų tobulinimosi institutas) narys-korespondentas, aktyvus įvairių tarybų, komisijų bei konferencijų dalyvis.

P. Rumšas daugelį dešimtmečių dirbo Lietuvos mokyklų olimpiadiniame sąjūdyje, kuriam vadovavo prof. Jonas Kubilius. Dvidešimt metų (1969–1989) dalyvavo Lietuvos jaunųjų matematikų neakivaizdinės mokyklos veikloje. Gilų pėdsaką P. Rumšas paliko lietuviškoje matematikos vadovėlio, lietuviškosios matematinės terminijos istorijos tyrimų srityje.

Mename P. Rumšą su estu O. Prinet'su ir kt. sovietmečiu suorganizuotą trijų Pabaltijo respublikų matematikos istorinį-metodinį seminarą, kuris dabar funkcionuoja kaip Lietuvos, Latvijos ir Estijos matematikų tarptautinė konferencija.

Ką P. Rumšas buvo nutaręs padaryti, tai darė su jam būdingu atkaklumu, kruopštumu ir atsakomybe, kad darbas atneštų praktinės ir mokslinės naudos. Šitą mintį patvirtina jo nuveikti darbai lietuviškos matematinės literatūros kūrimo bare. Galime drąsiai tvirtinti, kad jo parašytos, redaguotos, verstos, recenzuotos knygos turėjo jo asmeny aukštos kvalifikacijos specialųjį redaktorių, kurio pagrindinis tikslas ir noras buvo padėti suvokti visiems matematiką ir jos kalbą. Jis reikalavo, kad vadovėliuose nebūtų dalykinių, metodinių ir korektūros klaidų. Jis sakė, kad lietuviško matematikos vadovėlio kalba turi būti ne tik matematinė, bet ir grakšti. Jis ragino siekti A. Baranausko, K. Būgos, J. Jablonskio ir kt. kalbos tobulumo ir grožio.

Gilų pėdsaką P. Rumšas paliko tūkstančiuose moksleivių ir studentų, kuriems teko bendrauti matematikos pamokose, paskaitose ir už mokyklos sienų. Jis buvo gerbiamas už reiklumą, mokymo sistemos pagrįstumą, aiškumą ir prieinamumą.

Iš tikrųjų, docentui Petru Rumšui tinka nusipelnusio matematikos mokytojo titulas.

Petro Rumšo bibliografija

I. Lietuviškų matematikos vadovėlių ir matematikos terminų istorija

Straipsniai

1. Pirmasis lietuviškas aritmetikos uždavinynas, *Pedagogika ir psichologija*, 1973, t. XII, p. 163–168.
2. Lietuviškų geometrijos terminų istorija, *Mūsų kalba*, 1974, Nr. 2, p. 4–19.
3. J. Jablonskio indėlis į lietuvių aritmetikos terminiją, *Kalbos kultūra*, 1975, Nr. 29, p. 3–16.
4. Lietuvių aritmetikos terminai XIX amžiuje, *Kalbotyra*, 1978, t. XXIX(1), p. 52–60.
5. Prie matematikos terminijos ištakų, *kn.: Zigmąs Žemaitis*, Vilnius: Mokslas, 1979, p. 52–58.

6. Zigmąs Žemaitis ir vidurinė mokykla, *kn.: Zigmąs Žemaitis*, Vilnius: Mokslas, 1979, p. 59–68.
7. Aritmetikos terminai XX amžiaus pradžioje, *Kalbotyra*, 1980, t. XXXI(1), p. 69–78.

Spausdintos pranešimų tezės

1. Pirmieji matematikos vadovėliai lietuvių kalba, XI Lietuvos matematikų draugijos (LMD) konferencijos pranešimų tezės, *Liet. matem. rink.*, 1971, **11**(2), p. 448–449 (rusų k.).
2. Pirmasis lietuviškas geometrijos vadovėlis, jo metodinės savybės ir terminai, XII LMD konferencijos pranešimų tezės, *Liet. matem. rink.*, 1972, **12**(2), p. 195–196 (rusų k.).
3. Lietuvių geometrijos terminų raida XX a. pradžioje, XII LMD konferencijos pranešimų tezės, *Liet. matem. rink.*, 1972, **12**(2), p. 196–197 (rusų k.).
4. Lietuviški aritmetikos vadovėliai ir uždavinynai 1905–1914 metais, jų metodinės savybės ir terminologija, XIII LMD konferencijos pranešimų tezės, *Liet. matem. rink.*, 1973, **13**(2), p. 250–251 (rusų k.); Texts and problem books in the Lithuanian language, 1905–1914, and their features of method and terminology, *Lithuanian Mathematical Journal*, 1973, **13**(2), p. 345.
5. Pirmieji lietuviški trigonometrijos vadovėliai, XIII LMD konferencijos pranešimų tezės, *Liet. matem. rink.*, 1973, **13**(2), p. 251–253 (rusų k.); The first trigonometry text in the Lithuanian language, *Lithuanian Mathematical Journal*, 1973, **13**(2), p. 346–347.
6. Lietuvių matematikos terminai XIX a., XIV LMD konferencijos pranešimų tezės, *Liet. matem. rink.*, 1974, **14**(2), p. 243–245 (rusų k.); Lithuanian mathematical terms of the 19th century, *Lithuanian Mathematical Journal*, 1974, **14**(2), p. 367–368.
7. Aritmetikos terminų raida XX a. pradžioje, XIV LMD konferencijos pranešimų tezės, *Liet. matem. rink.*, 1974, **14**(2), p. 245–246 (rusų k.); The development of arithmetical terms at the beginning of the 20th century, *Lithuanian Mathematical Journal*, 1974, **14**(2), p. 368–369.
8. Algebros terminų istorija, XV LMD konferencijos pranešimų tezės, *Liet. matem. rink.*, 1975, **15**(2), p. 217–218 (rusų k.); On the history of Lithuanian algebraic terms, *Lithuanian Mathematical Journal*, 1975, **15**(2), p. 370–371.
9. Lietuviškų algebros vadovėlių raida, XV LMD konferencijos pranešimų tezės, *Liet. matem. rink.*, 1975, **15**(2), p. 218–219 (rusų k.); Development of a Lithuanian algebra textbook, *Lithuanian Mathematical Journal*, 1975, **15**(2), p. 371–372.
10. Klaidinga informacija matematikos terminų istorijos klausimais, XVI LMD konferencijos pranešimų tezės, *Liet. matem. rink.*, 1976, **16**(2), p. 235–237 (rusų k.).

II. Vadovėliai ir mokymo priemonės

1. P. Rumšas. *Funkcijos riba. Išvestinė ir jos panaudojimas funkcijai tirti*. Vilnius: RMTI, 1965, 39 p.
2. P. Rumšas. *Integralas ir jo panaudojimas*. Vilnius: RMTI, 1968, 44 p.
3. P. Rumšas. *Trumpas aukštosios matematikos kursas*, III pataisytas ir papildytas leidimas, Vilnius: Mokslas, 1976, 560 p. (I leidimas su P. Žemaičiu, 1963, 492 p.; II leidimas su P. Žemaičiu, 1969, 546 p.).

4. V. Kabaila, P. Rumšas, *Kompleksinio kintamojo funkcijų teorija: vadovėlis Respublikos aukštųjų mokyklų matematikos ir fizikos specialybių studentams*, Vilnius: Mintis, 1971, 284 p.
5. *Olimpiadinis matematikos uždavinynas su sprendimais*. Sudarė J. Kubilius. Antrasis papildytas leidimas. Kaunas, 1972 (P. Rumšas vienas iš autorių; I leid. 1960).
6. P. Rumšas, *Funkcija, riba, išvestinė, integralas*. Kaunas: Šviesa, 1976, 112 p.
7. P. Rumšas, P. Vaškas, *Uždavinių rinkinys: metodinė priemonė*. Vilnius: VVU, 1976, 220 p.
8. P. Rumšas, *Matematikos metodika: metodiniai nurodymai*, Vilnius: VVU, 1982, 90 p.
9. V. Drėgūnas, P. Rumšas, *Bendroji matematikos mokymo metodika*, Vilnius: Mokslas, 1984, pp. 4–98, 158–171.
10. P. Rumšas, *Pagrindinių geometrijos sąvokų ir aksiomų mokymas*, Vilnius: RMTI, 1986, p. 48.
11. K. Pulmonas, R. Razmas, P. Rumšas, J. Teišerskis, P. Vaškas, *Matematika: knyga mokiniams*. Kaunas: Šviesa, 1986, p. 4–40.

III. Metodiniai ir kitokie straipsniai

1. Funkcinės priklausomybės supratimo ugdymas, dėstant algebrą, rink.: *Iš fizikos ir matematikos mokytojų patirties*, Kaunas: Valstybinė pedagoginės literatūros leidykla, 1962, p. 31–54.
2. Programuotas mokymas, *Tiesa*, 1965-11-12.
3. „Nešu šviesos žiburį. . .“, *Tarybinis studentas*, 1971-01-10.
4. Talentų beiėškant, *Tarybinis mokytojas*, 1971-02-17.
5. Dėl geometrijos kartojimo XI klasėje, *Tarybinė mokykla*, 1971, Nr. 4, p. 35–38.
6. Pavyzdžio vieta ir vaidmuo matematikos paskaitose, rink.: *Aukštųjų mokyklų matematikos dėstytojų seminaro-pasitarimo tezės*, Vilnius, 1971.
7. Apie matematinių sąvokų įsisavinimo laipsnį, rink.: *Aukštųjų mokyklų matematikos dėstytojų seminaro-pasitarimo tezės*, Talinas, 1973.
8. Matematikos terminai dabartinės lietuvių kalbos žodyne, *Kalbos kultūra*, 1975, Nr. 28, p. 58–67.
9. Taisytinės matematikų kalbos negerovės, *Tarybinė mokykla*, 1975, Nr. 10, p. 27–30.
10. Matematikos terminų klausimu, *Naujos knygos*, 1976, Nr. 6, p. 30.
11. Matematinių sąvokų išmokimo klausimu, rink.: *IV zoninis pasitarimas-seminaras, tezės*, Ryga, 1980, p. 74.
12. A. Nagelė, P. Rumšas, Mokytojas ir auklėtojas, *Tarybinis studentas*, 1980 07 13.
13. Kas perims šviesos žiburį? *Tarybinis studentas*, 1981.
14. P. Rumšas, E. Neniškytė, Vilniaus universiteto studentų matematikų pedagoginės praktikos organizavimas, rink.: mokslinės metodinės konferencijos *Aktualios pedagoginės praktikos tobulinimo problemos pranešimų tezės*. Vilnius, 1982, p. 100–101.
15. Antano Baranausko matematikos darbai, *Tarybinis mokytojas*, 1983.
16. Antanas Busilas – žymus pedagogas matematikas, *LMD XXV konferencijos pranešimų tezės*, Vilnius, 1984, p. 242.

17. Zigmās Žemaitis – lietuvių liaudies švietėjas, *Mokslas ir gyvenimas*, 1984, Nr. 11, p. 5–6.

IV. Vadovėlių ir kitų knygų vertimai

1. V. Bradis, Elementarinio skaičiavimo būdai ir priemonės, Vilnius: Valstybinė politinės ir mokslinės literatūros leidykla, 1958, 228 p.
2. G. Fichtengolcas, Matematinės analizės pagrindai, Vilnius: Mintis, 1965, t. 1, 442 p.
3. G. Fichtengolcas, Matematinės analizės pagrindai, Vilnius: Mintis, 1967, t. 2, 452 p.
4. O. Ore, Grafai ir jų pritaikymas, Vilnius: Mintis, 1973, 144 p.
5. A. Kolmogorovas ir kt. Geometrija VI klasei, Kaunas: Šviesa, 1973, 118 p. (II leid. 1974, III leid. 1976).
6. A. Nivenas, Racionalūs ir iracionalūs skaičiai. Vilnius: Mintis, 1974, 180 p.
7. S. Gasas, Kelionė į tiesinio programavimo šalį. Vilnius: Mokslas, 1974, 156 p.
8. J. Makaryčėvas ir kt. Algebra VI klasėje: metodinė priemonė mokytojams, Kaunas: Šviesa, 1978, 237 p.
9. I. Gelfandas ir kt. Koordinačių metodas, Vilnius: Mokslas, 1978, 77 p.
10. N. Vilenkinas, Kombinatorika, Kaunas: Šviesa, 1979, 248 p.
11. J. Makaryčėvas ir kt., Algebra VII–VIII klasėje: mokytojo knyga, Kaunas: Šviesa, 1979, 250 p.
12. J. Makaryčėvas ir kt. Algebra VIII–IX klasėje: mokytojo knyga, Kaunas: Šviesa, 1980, 240 p.
13. V. Iljinas, E. Pozniakas, Matematinės analizės pagrindai, Vilnius: Mokslas, 1981, d. 1, 520 p. Vertė kartu su J. Mačiu.
14. V. Iljinas, E. Pozniakas, Matematinės analizės pagrindai, Vilnius: Mokslas, 1981, d. 2, 402 p. Vertė kartu su J. Mačiu.
15. A. M. Abramovas ir kt. Sudarė S. Švareburdas. *Rinktiniai matematikos klausimai*: fakultatyvinis kursas X–XI klasei, Kaunas: Šviesa, 1984, 194 p.
16. A. Pogorelovas, Geometrija: mokymo priemonė VI–XI klasei, Kaunas: Šviesa, 1983, 264 p. Vertė kartu su P. Vašku (II leid. 1985, III leid. 1986, IV leid. 1990, žodynėlį sudarė E. Neniškytė).
17. N. Melnikova, T. Miščenko, L. Černyšėva, Geometrija VI klasei: mokytojo knyga, Kaunas: Šviesa, 1984, 150 p.
18. N. Melnikova, T. Miščenko, L. Černyšėva, Geometrija VII–VIII klasei: mokytojo knyga, Kaunas: Šviesa, 1985, 143 p.
19. G. Gleizeris, Matematikos istorija IV–VI klasėje: knyga mokytojams. Vertė O. Vokietaitytė. P. Rumšas – vertimo specredaktorius, Kaunas: Šviesa, 1985, 215 p.
20. G. Gleizeris, Matematikos istorija VII–VIII klasėje: knyga mokytojams. Vertė O. Vokietaitytė. P. Rumšas – vertimo specredaktorius, Kaunas: Šviesa, 1986, 220 p.
21. G. Bermanas, Cikloidė, Vilnius: Mokslas, 1986, 83 p. Vertė kartu su E. Neniškyte.
22. L. Berezina, I. Nikolskaja, Geometrija IX klasėje: mokytojo knyga, Kaunas: Šviesa, 1987, 139 p.

23. L. M. Fridmanas, Matematikos mokymo pedagoginės psichologijos pagrindai. Matematikos mokytojui apie pedagoginę psichologiją, Kaunas: Šviesa, 1988, 138 p.

V. Programos

1. Elementarinė matematika ir matematikos dėstymo metodika, VVU, 1970, 6 p.
2. Matematikos programa parengiamojo skyriaus klausytojams, VVU, 1970, 9 p.

VI. Straipsniai *Lietuviškojoje tarybinėje enciklopedijoje* (Vilnius: Mokslas, 1976–1983)

1. Apibrėžtinis integralas, 1976, t. 1, p. 280
2. Atvirkštinė funkcija, p. 436
3. Atvirkštinės trigonometrinių funkcijos, p. 437
4. Begalybė, 1977, t. 2, p. 62
5. Brėžimo uždavinys, p. 270
6. Daugialypis integralas, p. 587
7. Gryno formulės, 1978, t. 4, p. 221
8. Integralinis logaritmas, p. 477
9. Ypatingasis taškas, p. 494
10. Kartotinis integralas, 1979, t. 5, p. 350
11. Kintamieji ir pastovieji dydžiai, p. 512
12. Konstanta, 1980, t. 6, p. 52
13. Konvergavimas, p. 65
14. Kreivinis integralas, p. 159
15. Laipsnis, p. 325
16. Laipsninė eilutė, p. 325
17. Laipsninė funkcija, p. 325
18. Liečiamoji plokštuma, p. 519
19. Liestinė, p. 524
20. Lygiagretainis, 1981, t. 7, p. 17
21. Lygiagrečios tiesės, p. 17
22. Lygiagretusis postūmis, p. 18
23. Lygiaplotės figūros, p. 18
24. Lygiatūrės figūros, p. 18
25. Lyginė ir nelyginė funkcija, p. 20
26. Lygtis, p. 23
27. Logaritmas, p. 94
28. Logaritminė funkcija, p. 94
29. Meranės programa, p. 412
30. Natūrinių skaičių seka, 1981, t. 8, p. 103
31. Neapibrėžtumas, p. 122
32. Neišreikštoji funkcija, p. 132
33. Netiesioginis integralas, p. 170
34. Nykstamasis dydis, p. 202
35. Nulis, p. 254

36.	Ostrogradskio formulė,		p. 379
37.	Paklaida,		p. 414
38.	Panašumas,		p. 437
39.	Paviršinis integralas,		p. 521
40.	Periodinė funkcija,		p. 559
41.	Pirminė sąvoka,	1982, t. 9,	p. 18
42.	Pitagoro teorema,		p. 25
43.	Planimetrija,		p. 36
44.	Proporcingumas,		p. 230
45.	Racionalioji funkcija,		p. 283
46.	Racionalūs skaičius,		p. 284
47.	Rodiklinė funkcija,		p. 466
48.	Rombas,		p. 490
49.	Rutulys,		p. 495
50.	Seka, 1983,	t. 10,	p. 81
51.	Simetrinė funkcija,		p. 163
52.	Simetriškumas,		p. 164
53.	Sritis,		p. 358
54.	Sudėtinė funkcija,		p. 456
55.	Teiloro eilutė, 1983,	t. 11,	p. 230
56.	Teiloro formulė,		p. 231
57.	Teorema,		p. 266
58.	Tolydžioji funkcija,		p. 344
59.	Trilypis integralas,		p. 401
60.	Trūkio taškai,		p. 416
61.	Trupmena,		p. 417

VII. Matematikos vadovėlių ir kitų knygų recenzijos

1. N. Vilenkino ir kt. vadovėlio *Matematika V klasei* vertimo recenzija, 1971-11-27, 4 p.
2. A. Bulotos *Susipažinkime su aibėmis* recenzija (recenzija neigiama nuo a iki z), 1971 10 12, 9 p.
3. N. Vilenkino ir kt. vadovėlio *Matematika IV klasei* vertimo recenzija (kaip reikia versti netinkamai parašytus vadovėlius?!), 1971, 11 p.
4. N. Vilenkino ir kt. *Matematika V klasėje. Knyga mokytojui* vertimo recenzija, 1972 03 20, 3 p.
5. *Geometrija VI klasėje. Į pagalbą mokytojui* vertimo recenzija (pavyzdys, kai vertėjas gerai nemoka kalbų ir matematikos), 1973 02 19, 3 p.
6. V. Buišo ir B. Godvaišos *Programuoto mokymo priemonės aštuonmetės mokyklos algebros kursui kartoti* recenzija (siūloma spausdinti ir vartoti technikuose), 1973 11 10, 6 p.
7. Vidurinės mokyklos IV klasės vadovėlio *Matematika* vertimo recenzija (vadovėlis išverstas gerai), 1975 07 10, 7 p.
8. IX klasės vadovėlio *Algebra ir analizės pradmenys* vertimo recenzija (katekizmas matematinės minties reiškimui), 1975 10 01, 12 p.

9. Mokymo priemonės VII klasei *Algebra* vertimo recenzija, 1975 12 24, 9 p.
10. N. Vilenkino knygos *Matematika, 4–5 klasė. Teoriniai pagrindai* vertimo recenzija (siūloma gražinti vertėjui, kad rankraštį perrašytų), 1976 08 10, 12 p.
11. A. Kolmogorovo ir kt. knygos *Algebra ir analizės pradmenys: mokymo priemonė X–XI klasei* vertimo recenzija (pats geriausias iš recenzuotų vertimų), 1976 09 29, 12 p.
12. N. Vilenkino ir kt. knygos *Matematika: vadovėlis V klasei* vertimo recenzija (geras vertimas), 1976 11 30, 9 p.
13. K. Neškovo ir kt. knygos *Matematika V klasėje. Mokytojo knyga* vertimo recenzija (nei matematikos, nei kalbų nemokėjo vertėjai), 1977 03 09, 12 p.
14. B. Ivlevo ir kt. knygos *Algebra ir analizės pradmenys X–XI klasėje* vertimo recenzija (originalo klaidų sąrašas pridedamas prie šios recenzijos), 1977 04 24, 10 p.
15. V. Navikausko knygos *Algebra ir analizės pradmenys* recenzija (pavyzdys, kaip nemokant matematikos, nereikia imtis vadovėlių rašymo), 1977 05 08, 15 p.
16. J. Makaryčevo ir kt. knygos *Algebra. Vadovėlis VI klasei* vertimo recenzija (gerinti kalbos stilių), 1977 11 04, 8 p.
17. J. Makaryčevo ir kt. vadovėlio *Algebra VII klasei* vertimo recenzija, 1978 11 15, 6 p.
18. J. Makaryčevo ir kt. knygos *Algebra. Mokymo priemonė VIII–IX klasei* vertimo recenzija, 1979 12 08, 4 p.
19. Vadovėlio *Matematika IV klasei* vertimo recenzija (geras vertimas), 1980 08 21, 5 p.
20. A. Kolmogorovo ir kt. mokymo priemonės *Algebra ir analizės pradmenys IX–XI klasei* vertimo recenzija („kaip vertėjai A, B, C žiūrėjo į savo darbą, aišku, jau iš to, kad jie nesugebėjo ištaisyti nei vienos klaidos, kurių apstu originale“), 1980 11 22, 20 p.
21. N. Vilenkino knygos *Funkcijos gamtoje ir technikoje* vertimo recenzija (kruopščiai parašytas rankraštis), 1981 01 21, 9 p.
22. A. Markuševičiaus (red.) vadovėlio *Matematika V klasei* vertimo recenzija (vertimas atliktas tinkamai), 1981 06 15, 1 p.
23. B. Ivlevo ir kt. *Algebros ir analizės pradmenų uždavinyno IX–XI klasei* vertimo recenzija (paminėti ne visi originalo ir vertimo trūkumai bei klaidos, bet ir jų užtenka šiam neblogam uždavinynui sugadinti), 1981 09 30, 16 p.
24. I. Antipovo ir kt. knygos *Rinktiniai matematikos klausimai 9 klasei* vertimo recenzija (rankraštis parengtas rūpestingai... vertėjas sudarė ilgą originale pastebėtų klaidų sąrašą!), 1982 01 15, 8 p.
25. J. Koliagino ir V. Oganjesiano knygos *Mokykis spręsti uždavinius* vertimo recenzija (rankraštis parengtas kruopščiai, bet vertėjas nepastebėjo autoriaus klaidų!), 1982 05 18, 7 p.
26. A. Abramovo ir kt. knygos *Algebra ir analizės pradmenys IX–XI klasėje* vertimo recenzija (visapusiškai raštingas vertėjas, tik nepastebėjo daug autorių klaidų!), 1983 08 09, 6 p.
27. G. Gleizerio knygos *Matematikos istorija vidurinėje mokykloje. IV–VI klasė* vertimo recenzija (recenzentas tvirtai įsitikinęs, kad leidykla turi nutraukti sutartį su vertėju, neatlikusiu jam pavesto darbo ir t.t. ir pan.), 1984 01 12, 16 p.

28. Atsiliepiamas apie L. Lukoševičiaus *Geometrinukų* rankraštį (išleisti knygutę pagal dabartinį rankraštį nenaudinga (gal net žalinga)), 1984 03 26, 2 p.
29. N. Vilenkino ir kt. (A. Markuševičiaus redaguota) vadovėlio *Matematika. IV klasė* vertimo recenzija, 1984 04 09, 2 p.
30. L. Belenovskajos ir kt. knygos *Matematikos didaktinė medžiaga vakarinių (pamaininių) bendrojo lavinimo mokyklų IX klasei* vertimo recenzija (pagrindinė vertėjo klaida – pažodinis vertimas), 1984 05 14, 5 p.
31. N. Vilenkino ir kt. vadovėlio *Matematika V klasei* vertimo recenzija, 1985 03 12, 5 p.
32. J. Makaryčevo ir kt. knygos *Algebra. Vadovėlis vidurinės mokyklos VI klasei* vertimo recenzija, 1985 12 02, 5 p.
33. J. Makaryčevo ir kt. knygos *Algebra. Vadovėlis vidurinės mokyklos VII–VIII klasei* vertimo recenzija, 1985 12 04, 8 p.
34. S. Teliakovskio *Trigonometriniai reiškiniai ir jų pertvarkymai. Priedas prie algebros vadovėlio IX–XI klasei* vertimo recenzija, 1986 02 10, 1 p.
35. N. Vilenkino ir kt. *Algebros ir matematinės analizės pradmenys IX klasei* vertimo recenzija (prie vertimo netikslumų prisidėjo originalo netikslumai ir klaidos), 1986 08 05, 14 p.
36. J. Makaryčevo, N. Mindaik ir kt. vadovėlio *Algebra 8 klasei* vertimo recenzija (geri, bet nesutarę vertėjai), 1986 09 29, 9 p.

Literatūra

1. E. Neniškytė, H. Jasiūnas, Paminklas matematikai, kalbai, istorijai. A.a. Petro Rumšo 70-osioms gimimo metinėms, kn.: *Lietuvos matematikų draugijos XXXII konf.*, Vilnius, 1991 m. gegužės mėn., Praneš. tezės, Vilnius (1991), p. 65–66.
2. *Petro Rumšo bibliografija*, Lietuvos matematikų muziejus, F. 4R.
3. *Docentas Petras Rumšas*, Recenzijos, Lietuvos matematikų muziejus, F. 4R-17.
4. Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos elektroninis katalogas:
<http://www.libis.lt:8080/>, žiūrėta 2007-06-20-22.

SUMMARY

H. Jasiūnas, V. Verikaitė. The honoured teacher and docent Petras Rumšas (1921 11 02–1987 02 23) merits to Lithuanian school

It is represented the Petras Rumšas works which reveal the impact this man had on schools, education and culture in Lithuania

Keywords: university, school, mathematics, textbooks, problem books, history, review, translation.